

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1102/2008/EK RENDELETE

(2008. október 22.)

a fémhigany és egyes higanyvegyületek és -keverékek kiviteli tilalmáról, valamint a fémhigany biztonságos tárolásáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 175. cikke (1) bekezdésére, valamint 133. cikkére, összefüggésben e rendelet 1. cikkével,

tekintettel a Bizottság javaslatára,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére ⁽¹⁾,

a Régiók Bizottságával folytatott konzultációt követően,

a Szerződés 251. cikkében megállapított eljárásnak megfelelően ⁽²⁾,

mivel:

- (1) A környezetbe jutó higany elismerten világméretű fenyegetést jelent, ami helyi, regionális, nemzeti és globális szinten egyaránt fellépést sürget.
- (2) A higannyal kapcsolatos közösségi stratégiáról szóló, a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek címzett bizottsági közleménnyel, a Tanács 2005. június 24-i következtetéseivel és az Európai Parlament 2006. március 14-i, az említett stratégiára vonatkozó állásfoglalásával ⁽³⁾ összhangban mérsékelni kell az emberek és a környezet higanyexpozíciójának kockázatát.
- (3) A közösségi szinten meghozott intézkedéseket a higanyexpozíció kockázatának mérséklését célzó globális törekvések, különösen pedig az ENSZ környezetvédelmi programja keretébe tartozó, a higanyra vonatkozó program alapján tett erőfeszítések részének kell tekinteni.
- (4) A Közösség területén található higanybányák bezárása környezetvédelmi és szociális problémákat okoz. Folytatni kell a projektek és a rendelkezésre álló finanszírozási mechanizmusokból finanszírozott egyéb kezdeményezések

támogatását annak lehetővé tétele érdekében, hogy az érintett térségek életképes megoldásokat találjanak a helyi környezetvédelem, foglalkoztatás és gazdasági tevékenységek számára.

- (5) A világpiacon rendelkezésre álló higanykínálat jelentős csökkentése érdekében meg kell tiltani a fémhigany, a cinóber érc, a higany(I)-klorid, a higany(II)-oxid és a fémhigany egyéb anyagokkal – beleértve a higanyötvözeteket is – alkotott, legalább 95 tömegszázalékos higanykoncentrációjú keverékeinek a Közösségből történő kivitelét.
- (6) A kiviteli tilalom következtében jelentős mennyiségű higanyfelesleg fog felhalmozódni a Közösségben, amelynek a piaci forgalomba való visszakerülését meg kell akadályozni. Ezért gondoskodni kell az ilyen higany Közösségen belüli biztonságos tárolásáról.
- (7) A hulladéknak minősülő fémhigany biztonságos tárolásának lehetővé tétele érdekében egyes hulladéklerakók tekintetében helyénvaló eltérni a hulladéklerakókról szóló, 1999. április 26-i 1999/31/EK tanácsi irányelv ⁽⁴⁾ 5. cikke (3) bekezdésének a) pontjától és rendelkezni arról, hogy az 1999/31/EK irányelv 16. cikke és II. melléklete alapján a hulladékok hulladéklerakókban történő átvételének kritériumairól és eljárásairól szóló, 2002. december 19-i 2003/33/EK tanácsi határozat ⁽⁵⁾ mellékletének 2.4. szakaszában meghatározott kritériumokat a fémhigany föld feletti, erre a célra szánt és felszerelt létesítményekben egy évnél hosszabb ideig, visszanyerhető módon történő ideiglenes tárolására nem kell alkalmazni.
- (8) Az 1999/31/EK irányelv egyéb rendelkezéseit minden, hulladéknak minősülő fémhigany elhelyezésére szolgáló tárolólétesítményre alkalmazni kell. Ez magában foglalja az irányelv 8. cikke a) pontjának iv. alpontjába foglalt kötelezettséget, amely szerint az engedély kérelmezőjének megfelelő módon – pénzügyi biztosíték letételével vagy más, egyenértékű módon – gondoskodnia kell annak biztosításáról, hogy teljesíti a kiadott engedélyből következő kötelezettségeit, beleértve az utógondozást is, és követi az előírt lezárási eljárást. Ezen túlmenően az ilyen tárolólétesítményekre a környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti felelősségről szóló, 2004. április 21-i 2004/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet ⁽⁶⁾ kell alkalmazni.

⁽¹⁾ HL C 168., 2007.7.20., 44. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament 2007. június 20-i véleménye (HL C 146. E, 2008.6.12., 209. o.), a Tanács 2007. december 20-i közös állásponjtja (HL C 52. E, 2008.2.26., 1. o.) és az Európai Parlament 2008. május 21-i állásponjtja (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé). A Tanács 2008. szeptember 25-i határozata.

⁽³⁾ HL C 291. E, 2006.11.30., 128. o.

⁽⁴⁾ HL L 182., 1999.7.16., 1. o.

⁽⁵⁾ HL L 11., 2003.1.16., 27. o.

⁽⁶⁾ HL L 143., 2004.4.30., 56. o.

- (9) A fémhigany egy évnél hosszabb ideig tartó, az erre a célra szánt és felszerelt föld feletti létesítményekben történő ideiglenes tárolására a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek ellenőrzéséről szóló, 1996. december 9-i 96/82/EK tanácsi irányelvet⁽¹⁾ kell alkalmazni.
- (10) Ez a rendelet nem érinti a hulladékszállításról szóló, 2006. június 14-i 1013/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet⁽²⁾. Annak érdekében azonban, hogy a Közösségben lehetővé tegyék a fémhigany megfelelő ártalmatlanítását, a célország és a küldő ország illetékes hatóságainak törekedniük kell arra, hogy ne emeljenek kifogást az említett rendelet 11. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján hulladéknak minősülő fémhigany-szállítmányokkal szemben. Meg kell jegyezni, hogy az említett rendelet 11. cikkének (3) bekezdése szerint amennyiben a küldő tagállamban évente olyan kis mennyiségben képződik veszélyes hulladék, hogy új, különleges ártalmatlanító berendezéseknek abban az országban való üzembe helyezése gazdaságtalan lenne, a 11. cikk (1) bekezdésének a) pontját nem kell alkalmazni.
- (11) Az emberi egészségre és a környezetre nézve biztonságos tárolás érdekében a 2003/33/EK határozatban a föld alatti tárolásra előírt biztonsági vizsgálatot különleges követelményekkel kell kiegészíteni, és alkalmazási körét ki kell terjeszteni a nem föld alatti tárolásra. A különleges követelmények és az átvételi kritériumok elfogadása előtt semmilyen végleges ártalmatlanítási művelet nem engedélyezhető. A fémhigany ártalmatlanítására átalakított sóbányákban vagy mély, föld alatti keményszikla-képződményekben a tárolási körülményeknek meg kell felelniük különösen a következő elveknek: a felszín alatti vizeknek a higany elleni védelme, a higanygőz-kibocsátás megelőzése, a környezetet gázok és folyadékok általi áthatolhatatlansága és – tartós tárolás esetén – a bányákban történő feltöltési folyamat végén a hulladékok külvilágtól való végleges elzárása. Ezeket a kritériumokat fel kell venni az 1999/31/EK irányelv mellékleteibe, amikor azokat e rendelet alkalmazása érdekében módosítják.
- (12) A föld feletti tárolási körülményeknek meg kell felelniük különösen a következő elveknek: a tárolás visszafordíthatósága, a higany csapadékvízzel szembeni védelme, a talaj felé való áthatolhatatlanság, valamint a higanygőz-kibocsátás megelőzése. Ezeket a kritériumokat fel kell venni az 1999/31/EK irányelv mellékleteibe, amikor azokat e rendelet alkalmazása érdekében módosítják. A fémhigany föld feletti tárolását ideiglenes megoldásnak kell tekinteni.
- (13) E rendelet végrehajtásának elősegítése érdekében a klóralkáli-ipar szereplőinek az üzemekben lévő higanycellák megszüntetésével kapcsolatos összes releváns adatot meg kell küldeniük a Bizottságnak és az érintett tagállamok illetékes hatóságainak. A földgáztisztítás során vagy a színesfém-bányászat és az olvasztási eljárások melléktermékeként higanyt kinyerő iparági szereplőknek szintén be kell nyújtaniuk a releváns adatokat a Bizottságnak és az érintett tagállamok illetékes hatóságainak. A Bizottságnak ezeket az információkat nyilvánosan hozzáférhetővé kell tennie.
- (14) Annak érdekében, hogy e rendelet értékelése kellő időben megtörténhessen, a tagállamoknak tájékoztatást kell adniuk a tároló létesítmények számára kiadott engedélyekről, valamint e rendelet alkalmazásáról és piaci hatásairól. Az importőröknek, az exportőröknek és az üzemeltetőknek információt kell nyújtaniuk a fémhigany, a cinóber érc, a higany(I)-klorid, a higany(II)-oxid és a fémhigany egyéb anyagokkal – beleértve a higanyötvözeteket is – alkotott, legalább 95 tömegszázalékos higanykoncentrációjú keverékei helyváltoztatásáról és felhasználásáról.
- (15) A tagállamoknak szankciókat kell meghatározniuk azon természetes vagy jogi személyekkel szemben, akik/amelyek e rendelet rendelkezéseit megsértik. E szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.
- (16) A Szerződés versenyjogi rendelkezéseinek, különösen 81. cikkének sérelme nélkül helyénvaló információcserét szervezni a fontosabb érdekelt felekkel annak felmérése érdekében, hogy a higany, a higanyvegyületek és a higanyt tartalmazó termékek kivitele, behozatala és tárolása terén szükség van-e kiegészítő intézkedések bevezetésére.
- (17) A Bizottságnak és a tagállamoknak ösztönözniük kell a fejlődő országok és a gazdasági átalakulásban lévő országok számára nyújtott technikai segítséget, főképpen az olyan segítséget, amely lehetővé teszi az alternatív, higanymentes technológiákra való átállást és végső soron a higany és a higanyvegyületek felhasználásának és környezetbe való kibocsátásának fokozatos megszüntetését.
- (18) Kutatások folynak a higany biztonságos ártalmatlanítására vonatkozóan, ideértve a különböző technikákat a higany stabilizációjára, vagy immobilizálásának egyéb módszereit is. A Bizottságnak prioritásként kell biztosítania e kutatások folyamatos felülvizsgálatát, és arról mielőbb jelentést kell benyújtania. Ezen információ fontos, mivel szilárd alapot fog képezni e rendelet céljának elérése érdekében elvégzendő felülvizsgálatához.
- (19) A Bizottság ezeket az információkat figyelembe veszi az értékelő jelentés benyújtása során annak megállapítása érdekében, hogy szükség van-e e rendelet módosítására.

⁽¹⁾ HL L 10., 1997.1.14., 13. o.

⁽²⁾ HL L 190., 2006.7.12., 1. o.

- (20) A Bizottságnak ugyancsak követnie kell a higany világszerte keresletével és kínálatával kapcsolatos fejleményeket, különösen a kapcsolódó többoldalú tárgyalásokat, és ezekről jelentést kell készítenie azzal a céllal, hogy lehetővé tegye az általános megközelítés következetességének értékelését.
- (21) E rendeletnek a fémhigany e rendeletben említett egyes létesítményekben történő ideiglenes tárolása tekintetében való alkalmazásához szükséges intézkedéseket az 1999/31/EK irányelvvel összhangban kell elfogadni, figyelemmel az e rendelet és az említett irányelv közötti közvetlen kapcsolatra.
- (22) Mivel e rendelet célját, nevezetesen a higanyexpozíciók a kiviteli tilalmon és a tárolási kötelezettségen keresztül történő mérséklését az áruk mozgására és a belső piac működésére gyakorolt hatásából és a higanyszennyezés határokon átnyúló jellegéből következően a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, és ezért az közösségi szinten jobban megvalósítható, a Közösség intézkedéseket hozhat a Szerződés 5. cikkében foglalt szubsidiaritás elvének megfelelően. Az e cikkben foglalt arányosság elvének megfelelően, e rendelet nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

(1) 2011. március 15-től tilos kivinni a Közösségből fémhiganyt (Hg, CAS RN 7439-97-6), cinóber ércet, higany(I)-kloridot (Hg₂Cl₂, CAS RN 10112-91-1), higany(II)-oxidot (HgO, CAS RN 21908-53-2) és a fémhigany egyéb anyagokkal – beleértve a higanyötvözeteket is – alkotott, legalább 95 tömegszázalékos higanykoncentrációjú keverékeit.

(2) A tilalom nem vonatkozik az (1) bekezdésben említett vegyületek kutatási és fejlesztési, orvosi vagy elemzési célokra történő kivételére.

(3) 2011. március 15-től kezdve tilos a fémhigany egyéb anyagokkal való, kizárólag a fémhigany kivitele érdekében történő keverése.

2. cikk

2011. március 15-től:

- a) A klór-alkáli-ipar által már nem használt fémhigany;
- b) a földgáztisztítás során nyert fémhigany;
- c) a színesfém-bányászat és az olvasztási eljárások során nyert fémhigany; és

- d) a cinóber ércből kivont higanyt

hulladéknak kell tekinteni, és azt a hulladékokról szóló, 2006. április 5-i 2006/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek ⁽¹⁾ megfelelően az emberi egészségre és a környezetre nézve biztonságos módon kell ártalmatlanítani.

3. cikk

(1) Az 1999/31/EK irányelv 5. cikke (3) bekezdésének a) pontjában foglalt rendelkezéstől eltérve a hulladéknak minősülő fémhigany megfelelő zártágot biztosító berendezésben:

- a) egy évnél hosszabb ideig ideiglenesen, vagy pedig tartósan tárolható (a 2006/12/EK irányelv II. A. mellékletében meghatározott ártalmatlanítást szolgáló, D 15 vagy D 12 művelet) a fémhigany ártalmatlanítására átalakított sóbányákban vagy a sóbányákkal azonos szintű biztonságot és elkülönítést lehetővé tevő mély, föld alatti keménysziklaképződményekben; vagy

- b) egy évnél hosszabb ideig ideiglenesen tárolható (a 2006/12/EK irányelv II. A. mellékletében meghatározott ártalmatlanítást szolgáló, D 15 művelet) a fémhigany ideiglenes tárolására szolgáló és ennek megfelelően felszerelt föld feletti létesítményekben. Ebben az esetben a 2003/33/EK határozat mellékletének 2.4. szakaszában megállapított feltételeket nem kell alkalmazni.

Az 1999/31/EK irányelv és a 2003/33/EK határozat további rendelkezéseit az a) és a b) pontra alkalmazni kell.

(2) A 96/82/EK irányelvet az e cikk (1) bekezdésének b) pontjában említett tárolásokra alkalmazni kell.

4. cikk

(1) A fémhigany az e rendelet 3. cikke szerinti ártalmatlanítása tekintetében a 2003/33/EK határozatnak megfelelően elvégzendő biztonsági vizsgálatnak biztosítani kell, hogy az kiterjed a fémhigany és a zártágot biztosító berendezések jellemzőiből és hosszú távú viselkedéséből fakadó különleges kockázatokra.

(2) Az e rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjában említett létesítmények tekintetében az 1999/31/EK irányelv 8. és 9. cikkében említett engedélybe bele kell foglalni a tartályok megtekintéssel történő rendszeres ellenőrzésére, valamint az esetleges szivárgás észlelésére alkalmas szivárgásjelző berendezés felszerelésére vonatkozó követelményeket.

⁽¹⁾ HL L 114., 2006.4.27., 9. o.

(3) Az e rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjában említett létesítményekre vonatkozó követelményeket, valamint az 1999/31/EK irányelv I., II. és III. mellékletét módosító, a fémhigany átvételi kritériumait az említett irányelv 16. cikkében említett eljárásnak megfelelően ki kell igazítani. A Bizottságnak a lehető legkorábban, de legkésőbb 2010. január 1-jéig megfelelő javaslatot kell benyújtania a 8. cikk (1) bekezdése szerinti információcsere eredményének és a 8. cikk (2) bekezdése szerinti, biztonságos ártalmatlanítási lehetőségekre vonatkozó kutatásról szóló jelentésnek a figyelembevételével.

A fémhiganyval kapcsolatos bármely (a 2006/12/EK irányelv II.A. mellékletében meghatározott ártalmatlanítást szolgáló, D 12 művelet) végleges ártalmatlanítási művelet kizárólag az 1999/31/EK irányelv I., II. és III. melléklete módosítása elfogadásának időpontját követően engedélyezhető.

5. cikk

(1) A tagállamok megküldik a Bizottságnak az ideiglenes vagy tartós fémhiganytárolásra (a 2006/12/EK irányelv II. A. mellékletében meghatározott ártalmatlanítást szolgáló, D 15 művelet vagy D 12 művelet) szolgáló létesítményeknek kiadott engedélyek másolatát, az e rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerinti, megfelelő biztonsági értékeléssel együtt.

(2) 2012. július 1-jéig a tagállamok saját területeiket illetően tájékoztatják a Bizottságot e rendelet alkalmazásáról és piaci hatásairól. A Bizottság kérésére a tagállamok ezt a tájékoztatást ezen időpontnál korábban is kötelesek megadni.

(3) 2012. július 1-jéig a 2. cikkben említett tevékenységet végző importőrök, exportőrök és üzemeltetők eljuttatják a Bizottságnak és az illetékes hatóságoknak a következő adatokat:

- a) a Közösségbe belépő fémhigany-szállítmányok mennyiségét, árát, származási és rendeltetési országát, valamint tervezett felhasználását;
- b) a Közösségen belüli, határokat átlépő, hulladéknak minősülő fémhigany-szállítmányok mennyiségét, származási és rendeltetési országát.

6. cikk

(1) A klór-alkáli-iparban érintett társaságok a higanycellák leszerelésével kapcsolatban az adott évre vonatkozóan a következő adatokat küldik meg a Bizottságnak és az érintett tagállamok illetékes hatóságainak:

- a) a higanycellás klór-alkáli üzemekben még használatban lévő higany teljes mennyiségére vonatkozó legpontosabb becslés;

- b) a létesítményben tárolt higany össz mennyisége;

- c) az egyes ideiglenes vagy állandó tároló létesítményekbe küldött higanyhulladék mennyisége, e létesítmények helye és elérhetősége.

(2) A földgáztisztítás során vagy színesfém-bányászat és az olvasztási műveletek melléktermékeként higanyt kinyerő iparágban érintett társaságok az adott évben kinyert higannyal kapcsolatban a következő adatokat küldik meg a Bizottságnak és az érintett tagállamok illetékes hatóságainak:

- a) a kinyert higany mennyisége;

- b) az egyes ideiglenes vagy állandó tároló létesítményekbe küldött higany mennyisége, valamint e létesítmények helye és elérhetősége.

(3) Az érintett társaságok – esettől függően – az (1) és (2) bekezdésben említett adatokat először 2009. december 4-ig, és ezt követően minden évben május 31-ig küldik meg.

(4) A Bizottság a (3) bekezdésben említett információt a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló aarhusi egyezmény rendelkezéseinek a közösségi intézményekre és szervekre való alkalmazásáról szóló, 2006. szeptember 6-i 1367/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel⁽¹⁾ összhangban nyilvánosan hozzáférhetővé teszi.

7. cikk

A tagállamok meghatározzák az e rendelet rendelkezéseinek megsértése esetén alkalmazandó szankciókat, és meghozzák az e szankciók alkalmazásának biztosításához szükséges intézkedéseket. Az előírt szankcióknak hatékonyak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük. A tagállamok e rendelkezésekről 2009. december 4-ig tájékoztatják a Bizottságot, és késedelem nélkül közlik a Bizottsággal az e rendelkezéseket érintő minden későbbi módosítást.

8. cikk

(1) A Bizottság 2010. január 1-jéig információcsere szervez a tagállamok és a fontosabb érdekelt felek között. Ezen információcsere során meg kell vizsgálni különösen,

- a) hogy a kiviteli tilalmat ki kell-e terjeszteni más higanyvegyületekre, kisebb higanytartalmú keverékekre és higanyt tartalmazó termékekre, különösen hőmérőkre, barométerekre és vérnyomásmérő készülékekre;

⁽¹⁾ HL L 264., 2006.9.25., 13. o.

- b) hogy szükség van-e a fémhigany, a higanyvegyületek és a higanyt tartalmazó termékek behozatalának tilalmára;
- c) hogy ki kell-e terjeszteni a tárolási kötelezettséget a más forrásokból származó fémhiganyra;
- d) hogy szükséges-e időben korlátozni a fémhigany ideiglenes tárolását.

Ez az információcsere foglalkozik a biztonságos ártalmatlanítási lehetőségekre vonatkozó kutatással is.

A Bizottság további információcserét szervez amikor új lényeges információ merül fel.

(2) A Bizottság figyelemmel kíséri a biztonságos ártalmatlanítási lehetőségekre – beleértve a fémhigany szilárdá tételét is – vonatkozóan folyamatban levő kutatási tevékenységeket. A Bizottság legkésőbb 2010. január 1-jéig jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. E jelentés alapján a Bizottság adott esetben javaslatot tesz e rendeletnek a lehető leghamarabb, de legkésőbb 2013. március 15-éig lefolytatandó felülvizsgálatára.

(3) A Bizottság az (1) és a (2) bekezdésben, valamint az 5. és 6. cikkeken említett információk figyelembevételével értékeli e rendelet Közösségen belüli alkalmazását és piaci hatásait.

(4) A Bizottság a lehető legkorábban, de legkésőbb 2013. március 15-éig adott esetben az e rendelet felülvizsgálatára vonatkozó javaslat kíséretében jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, amely ismerteti és értékeli az (1) bekezdésben említett információcsere és a (3) bekezdésben említett értékelés, valamint a (2) bekezdésben említett jelentés eredményét.

(5) A Bizottság 2010. július 1-jéig jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a higannyal kapcsolatos többoldalú tevékenységekről és tárgyalásokról, amelyben értékeli különösen azt, hogy az e rendeletben előírt intézkedések időbeli és tárgyi hatálya mennyiben mutat összhangot a nemzetközi fejleményekkel.

9. cikk

A tagállamok 2011. március 15-éig fenntarthatják a közösségi jogszabályokkal összhangban a 2008. október 22. előtt elfogadott, a fémhigany, a cinóber érc, a higany(I)-klorid, a higany(II)-oxid és a fémhigany egyéb anyagokkal – beleértve a higanyötvözeteket is – alkotott, legalább 95 tömegszázalékos higanykoncentrációjú keverékei kivételét korlátozó nemzeti intézkedéseket.

10. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Strasbourgban, 2008. október 22-én.

az Európai Parlament részéről

az elnök

H.-G. PÖTTERING

a Tanács részéről

az elnök

J.-P. JOUYET